

Anna Marcol

"Władysław Dąbrowski (1884-1970) :
karta do zapomnianej biografii
emigracyjnego społecznika i
wielkiego miłośnika książki w Paryżu
: (na podstawie spuścizny i kolekcji
znajdujących się w archiwum... :
[recenzja]

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy 3-4/3/4, 106-108

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Anna Marcol

Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego

Maria Kalczyńska: *Władysław Dąbrowski (1884-1970) : karta do zapomnianej biografii emigracyjnego społecznika i wielkiego miłośnika książki w Paryżu : (na podstawie spuścizny i kolekcji znajdujących się w archiwum Towarzystwa Historyczno-Literackiego i Bibliotece Polskiej w Paryżu). Paryż ; Kraków ; Opole : Polska Akademia Umiejętności, 2008.- 100, [3] s.- ISBN 978-83-60183-85-4*

Paryż jest jednym z najbardziej znanych skupisk polonijnych, do którego przez wieki emigrowali twórcy szeroko rozumianej kultury, zakładając ważne instytucje polskiego życia kulturalno-literackiego. Jedną z nich jest Biblioteka Polska, utworzona w 1838 roku przez Adama Jerzego Czartoryskiego, Juliana Ursyna Niemcewicza i Karola Sienkiewicza. Dysponuje ona cennymi materiałami, które przyciągają badaczy różnych dziedzin nauki.

Poza dokumentacją dziejów polskiej emigracji i Polonii, księżnica ta zachowała dla następnych pokoleń źródła związane z osobistościami ze świata książki oraz swoimi darczyńcami. Dotarła do nich Maria Kalczyńska z Opola, specjalizująca się w biografistyce polonijnej oraz badaniach dotyczących polsko-niemieckich kontaktów kulturowych. Warto zaznaczyć, że opolska badaczka posiada doskonale rozeznanie w dziedzinie badań nad instytucjami polskiej książki za granicą, a w swoich pracach kontynuuje wątki podejmowane przez przedwcześnie zmarłego prof. dr. hab. Andrzeja Kłossowskiego.

Zachowane w Paryżu źródła posłużyły jej za materiał do pracy o Władysławie Dąbrowskim (1884-1970), wydanej nakładem Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie. Na podstawie zachowanej w Bibliotece Polskiej spuścizny rękopiśmiennej, która nie jest jeszcze należycie uporządkowana, oraz zdeponowanych tam archiwaliów Towarzystwa Historyczno-Literackiego, badaczka odtworzyła biografię tego paryskiego bibliofila i społecznika. Jego działalność nie została wcześniej dokładnie opisana, a informacje na ten temat ograniczały się właściwie do wzmianek na łamach prac encyklopedycznych oraz notek i artykułów opublikowanych w czasopiśmie kierowanych do bibliotekarzy i bibliofilów. Książka ta jest zatem pierwszą tak bogato ilustrowaną, źródłową biografią W. Dąbrowskiego, nieco już zapomnianego, skromnego rzemieślnika oraz donatora i przyjaciela polskich bibliotek, który w patriotycznym geście oddał im swoje cenne zbiory, nie myśląc o zabezpieczeniu własnej starości.

Należy podkreślić, że powstanie publikacji było możliwe dzięki stypendium ufundowanemu przez Towarzystwo Historyczno-Literackie, za sprawą którego M. Kalczyńska miała okazję prowadzić swoje badania w stolicy Francji. Przez miesiąc analizowała wiele prymarnych dokumentów, przedstawiających bezcenną wartość historyczną. Przeglądała również liczne dary W. Dąbrowskiego, którymi hojnie wspomagał Bibliotekę Polską oraz prowadziła równoczesne kwerendy w instytucjach działających na terenie Polski, ponieważ bibliofilowi z Paryża wiele zawdzięczają również księżnice krajowe. Dotarła m.in. do dokumentów zgromadzonych w Bibliotece Narodowej w Warszawie, do której Dąbrowski „w czynie patriotycznej wierności odległej Ojczyźnie” cenne książki, dzieła sztuki i sztychy.

Zasadniczy zrąb publikacji składa się z pięciu rozdziałów, w których naszkicowano kolejno: życiorys bibliofila, jego działalność społeczną w organizacji rzemieślniczej, związki z sokolstwem i harcerstwem polskim w Paryżu, pracę w zawodzie introligatora, zainteresowania bibliofilskie i kolekcjonerskie oraz działania na rzecz wzbogacania księgozbiorów polskich bibliotek w kraju i za granicą. Dołączono do niej wykaz literatury przedmiotu, spis wykorzystanych zdjęć i fotokopii, indeks nazwisk oraz streszczenie w języku francuskim.

Najwięcej miejsca autorka poświęciła zamilowaniu W. Dąbrowskiego do książek. Na podstawie znalezionych w stolicy Francji dokumentów i opracowań opisała jego warsztat, który prowadził w paryskim mieszkaniu przy ulicy d'Artois pod numerem 22. Wykonywał tam artystyczne oprawy na zlecenie osobistości ze świata nauki, kultury, polityki i arystokracji. Warto zaznaczyć, że z usług emigracyjnego introligatora korzystało wiele paryskich instytucji, np. Polsko-Francuskie Towarzystwo Wydawnicze i Ambasada Polska. Autorka podkreśliła także powiązania mistrza z Polskim Towarzystwem Przyjaciół Książki, Związkiem Filatelistów Polskich we Francji, Towarzystwem Historyczno-Literackim i Biblioteką Polską, ponieważ wpływały one na jego pasje bibliofilskie i kolekcjonerskie. Gromadził znaczki, pocztówki, a nade wszystko książki, sygnowane własnymi ekslibrisami, wykonanymi przez Konstantego Brandla i Franciszka Prochaskę. Książkami były obłożone wszystkie ściany i podłogi w mieszkaniu bibliofila.

W opracowaniu zwrócono również uwagę na sztukę fotografii, którą pasjonował się Dąbrowski oraz podkreślono jego uczynność i patriotyzm. Świadczy o nich ofiarność mistrza względem Biblioteki Polskiej w Paryżu i Biblioteki Narodowej w Warszawie, szeroko opisana na łamach niniejszej pracy, której dowodzą zachowane dokumenty.

Książka ma charakter informacyjny i dokumentacyjny, ponieważ jej celem jest zachowanie w pamięci potomnych dokonania polonijnego bibliofila. Można ją polecić szczególnie badaczom emigracji i Polonii oraz bibliologom, a także studentom bibliotekoznawstwa i historii.

Barbara Pytlos

Institut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Uniwersytetu Śląskiego

Kodeksy etyki bibliotekarskiej na świecie : antologia narodowych kodeksów etycznych / pod red. Zdzisława Gębołyśa i Jacka Tomaszczyka ; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2008.- 284 s.- ISBN 978-83-61464-01-3

W 2008 roku Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich wydało książkę nie tylko interesującą, ale także wypełniającą pewną lukę w zakresie wiedzy o profesji bibliotekarskiej w Polsce. Publikacja *Kodeksy etyki bibliotekarskiej na świecie. Antologia narodowych kodeksów etycznych* pod redakcją Zdzisława Gębołyśa i Jacka Tomaszczyka wymagała od redaktorów sporego nakładu pracy, uporu i cierpliwości. Była także „przygodą”, która zaczęła się w roku 1989, pod wpływem prof. dr. hab. Zbigniewa Żmigrodzkiego, autora też do pierwszego polskiego projektu kodeksu bibliotekarskiego (Gębołyś, 2009). Z. Gębołyś tak początki zainteresowania się tą tematyką: „Prawdę powiedziawszy problematyka etyczna nie zajmowała mojej szczególnej uwagi przez następne dziesięciolecie. Niczym zahibernowana czekała na ‘odmrożenie’, na lepsze czasy? Kolejny, jak się okazało brzemienisty impuls przyszedł ze strony moich rosyjskich przyjaciół. Podczas konferencji naukowej ABDOS w Berlinie, na którą jeździłem w latach 1996-2001, otrzymałem od profesor Jeleny Melentejewej tekst kodeksu rosyjskiego bibliotekarza. Niedługo po powrocie mój wieloletni przyjaciel, rosyjski bibliotekoznawca Piotr Sergiejewicz Sokow nadesłał mi wydaną w Petersburgu antologię kodeksów etyki bibliotekarskiej na świecie¹. Lektura tej pub-

¹ *Bibliotečnája etika v stranach mira*, Sostaviteli: V. F. Firsov, I. A. Trušina, Sankt-Petersburg 2002